

B.A. 6th Semester (Honours) Examination, 2023 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Course : CC-XIII

(Indian Ontology and Epistemology)

Time: 3 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answer in their own words
as far as practicable.*

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यदृच्छया दशप्रश्नानामुत्तरं सुरगिरा देवनागरीलिपिमाप्त्रित्य प्रदेयम्। 2×10=20
निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে যে কোনো দশটি প্রশ্নের উত্তর দেবনাগরী হরফে সংস্কৃত ভাষায় লেখো।
- (a) 'अनुबन्ध' इत्यस्य शब्दस्य कोऽर्थः? अस्य प्रकारभेदाः लिख्यन्ताम्।
'अनुबन्ध' शब्दर अर्थ कि? एर प्रकारभेदगुलि लेखो।
- (b) वेदान्तसारमवलम्ब्य वस्तुनः अवस्तुनश्च संज्ञां लिखतु।
वेदान्तसार अवलम्बने वस्तु ओ अवस्तुनर संज्ञा लेखो।
- (c) 'साधनचतुष्टयम्' इत्यनेन शब्देन किं बोध्यते?
साधनचतुष्टय बलते की बोवाय?
- (d) उपासनायाः का प्रयोजनीयता?
उपासनार प्रयोजनीयता की?
- (e) सदानन्दयोगीन्द्रस्य मतानुसारेण अज्ञानलक्षणं निरूपयत।
सदानन्दयोगीन्द्रर मतानुसारे अज्ञानर लक्षण निरूपण करो।
- (f) वेदान्तसारमनुसृत्य प्राज्ञविषये संक्षिप्ता टीका लेख्या।
वेदान्तसार अनुसारे 'प्राज्ञ' विषये संक्षिप्त टीका लेखो।
- (g) सदानन्दयोगीन्द्रमनुसृत्य प्राणमयकोशस्य संक्षेपेण परिचयः प्रदेयः।
सदानन्दयोगीन्द्रके अनुसरण करो प्राणमयकोशर संक्षिप्त परिचय दाओ।
- (h) ऊर्ध्वक्रमेण अधःक्रमेण च चतुर्दशानां भुवनानां नामानि लिख्यन्ताम्।
ऊर्ध्वक्रमे एवंग अधःक्रमे चतुर्दश भुवनर नाम लेखो।

- (i) 'তর্কসংগ্রহঃ' ইত্যস্য গ্রন্থস্য মङ्गलाचरणश्लोकं लिखतु।
তর্কসংগ্রহ গ্রন্থের মঙ্গলাচরণ শ্লোকটি লেখো।
- (j) 'তর্কসংগ্রহঃ' ইতি নামকরণস্য কিং তাৎপর্যম্? কस्ताবৎ 'তর্কসংগ্রহঃ' ইত্যস্য গ্রন্থস্য সুপ্রসিद्धः टीकाकारः?
'তর্কসংগ্রহঃ' এইরূপ নামকরণের তাৎপর্য কী? তর্কসংগ্রহ গ্রন্থের সুপ্রসিদ্ধ টীকাকার কে?
- (k) संक्षिप्त टीका लेख्या - आकाशम्।
সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো - আকাশ।
- (l) सोदाहरणं करणस्य संज्ञा लिख्यताम्।
উদাহরণসহ করণের সংজ্ঞা লেখো।
- (m) स्मृतेः लक्षणस्थितस्य 'संस्कार' इत्यस्य शब्दस्य अर्थं निरूपय।
স্মৃতির লক্ষণে থাকা 'সংস্কার' শব্দটির অর্থ নিরূপণ করো।
- (n) बुद्धेः लक्षणं निरूप्य तस्य भेदं प्रदर्शयत।
বুদ্ধির লক্ষণ নিরূপণ করে তার ভেদ প্রদর্শন করো।
- (o) 'घटः पटो न' - इत्यत्र कीदृशोऽभावः सूचितः? तस्य लक्षणं निरूपयत।
'ঘট পট নয়' - এখানে কোন প্রকার অভাব সূচিত হয়েছে? তার লক্ষণ নিরূপণ করো।
2. अधःस्थितेषु प्रश्नेषु यथाकामं चतुर्णां प्रश्नानामुत्तरं समाधेयम्। तेषु प्रश्नद्वयस्य उत्तरं अवश्यमेव संस्कृतभाषया समाधेयम् : 5×4=20
- নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো চারটি প্রশ্নের উত্তর লিখতে হবে। তার মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর অবশ্যই সংস্কৃতভাষায় লিখতে হবে।
- (a) वेदान्तसारमनुसृत्य 'वेदान्त'-शब्दस्य अर्थं निरूपय।
বেদান্তসার অনুসারে 'বেদান্ত' শব্দের অর্থ নিরূপণ করো।
- (b) वेदान्तसारमाप्रित्य ईश्वरस्वरूपं निर्णीयताम्।
বেদান্তসার অবলম্বনে ঈশ্বরের স্বরূপ নির্ণয় করো।
- (c) संक्षिप्त टीका लेख्या - 'वायुपञ्चकम्'
সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো - 'বায়ুপঞ্চকম্'
- (d) किं नाम तमः दशमं द्रव्यं न वा - अर्नाभट्टमनुसृत्य आलोच्यताम्।
'তমঃ' দশম দ্রব্য কিনা, অন্নভট্টকে অনুসরণ করে আলোচনা করো।
- (e) पृथिव्याः लक्षणं निरूपयत, तस्याः भेदञ्च आलोचयत।
পৃথিবীর লক্ষণ নিরূপণ করো এবং তার বিভাগ আলোচনা করো।
- (f) 'तद्वति तत्प्रकारकोऽनुभवो यथार्थः' - व्याख्यायताम्।
'তদ্বতি তৎপ্রকারকোহনুভবো যথার্থঃ' - ব্যাখ্যা করো।

3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छया द्वयोः उत्तरं प्रदेयम् :

10×2=20

निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে যে কোনো দুটি প্রশ্নের উত্তর দাও।

- (a) वेदान्तसारग्रन्थे प्रतिपादितं ब्रह्मस्वरूपमालोच्यताम्।
বেদান্তসার গ্রন্থে প্রতিপাদিত ব্রহ্মস্বরূপ আলোচনা করো।
- (b) कस्तावत् वेदान्तस्य अधिकारी? वेदान्तसारमवलम्ब्य अधिकारिणो वैशिष्ट्यानि आलोच्यन्ताम्।
বেদান্তের অধিকারী কে? বেদান্তসার অবলম্বনে অধিকারীর বৈশিষ্ট্যগুলি আলোচনা করো।
- (c) तर्कसंग्रहमनुसृत्य प्रत्यक्षप्रमाणस्य लक्षणं प्रकारभेदाच्च आलोच्यन्ताम्।
তর্কসংগ্রহ অনুসারে প্রত্যক্ষ প্রমাণের লক্ষণ ও প্রকারভেদ আলোচনা করো।
- (d) तर्कसंग्रहमनुसृत्य सामान्यस्य लक्षणं भेदञ्च निरूपयत।
তর্কসংগ্রহ অবলম্বনে সামান্যের লক্ষণ ও ভেদ নিরূপণ করো।